

Ο πολιτισμός με απόσταση 1,5 μέτρου

Η Ζωή Τσόκανου, ο Δημήτρης Τάρλουσ και ο Κωνσταντίνος Ρήγος εξηγούν στην «Κ» πώς τα νέα δεδομένα αλλάζουν την εργασία τους

Σε λίγες μέρες οι μεζούρες βγαίνουν και οι αποστάσεις στον πολιτισμό σηματοδοτούνται με βάση τα νέα υγειονομικά πρωτόκολλα. Οι πρόβες του θεάτρου, της μουσικής, του χορού και οι ίδιες οι παραστάσεις αλλάζουν από την επόμενη Δευτέρα και

οι θίασοι, οι ορχήστρες, οι χορευτές και οι τραγουδιστές εξοπλίζονται με μάσκες και αντισηπτικά.

Οι αλλαγές θα είναι δομικές και φαίνεται πως ήρθαν για να μείνουν όσο η επιδημία αποτελεί κίνδυνο. Για σκεφτείτε, όμως, πώς θα βγαί-

νουν τα «μπουλούκια» στη σκηνή; Πώς θα καθορίζουν τα χάλκινα πνευστά, τις τρομπέτες ή την τούμπα; Τι ρεπερτόριο μπορούν να παίξουν οι μίνι συμφωνικές ορχήστρες; Θα φοράνε γάντια οι χορευτές όταν αγγίζει ο ένας το σώμα

του άλλου; Πώς θα ανέβαινε ξανά στη (νέα) σκηνή ένα έργο που κειροκροτήθηκε και δημιουργήθηκε προ κορωνοϊού;

Ο Κωνσταντίνος Ρήγος περιγράφει στην «Κ» πώς θα έμοιαζε με τις νέες συνθήκες το έργο του «Χο-

ρός με τη σκιά μου» που παρουσιάστηκε πέρυσι στην ΕΛΣ και μάλλον θα άλλαζε νόημα και μορφή. Η Ζωή Τσόκανου υπογραμμίζει το ρεπερτόριο που θα εξερευνηθούν οι συμφωνικές ορχήστρες οι οποίες θα μετατραπούν σε ορχήστρες δω-

ματίου, ενώ ο Δημήτρης Τάρλουσ μιλάει για τους νέους κώδικες που θα δημιουργήσει το θέατρο για να αντεπεξέλθει στη νέα εποχή. Μπορεί ο περιορισμός του 1,5 μέτρου να λειτουργήσει, διερωτάται ο σκηνοθέτης, αφροδιαιακά, όπως το σεξ;

ΖΩΗ ΤΣΟΚΑΝΟΥ
Καλλιπενική διευθύντρια ΚΟΘ

Ελπίζω να ζούμε μια παρένθεση

Είμαστε σε αναμονή για τις ακριβείς οδηγίες του ΥΠΠΟΑ και παράλληλα παρακολουθούμε τις έρευνες που γίνονται για την επανεκκίνηση των ορχηστρών στο εξωτερικό. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η έρευνα επιστημονικών υγείας σε συνεργασία με τις επτά μεγάλες ορχήστρες του Βερολίνου που δίνει αναλυτικές και συγκεκριμένες οδηγίες για την έναρξη ορχηστρικών προβών και συναυλιών. Φαίνεται ότι η απόσταση του 1,5 μέτρου επικρατεί στις οικογένειες των εκχόρδων, ενώ για τα πνευστά ισχύουν τα 2 μέτρα και μάλιστα στα χάλκινα πνευστά προτείνεται η παρεμβολή πλεξιγκλάς. Το πόντιο του μάστρου θα βρισκόταν και αυτό στο 1,5 μέτρο από την ορχήστρα την ώρα της συναυλίας και τουλάχιστον στα 2 μέτρα στην πρόβα επειδή κατά τη διάρκεια της πρόβας ο μάστρος απευθύνεται στους μουσικούς.

Τι σημαίνουν αυτά για τις μεγάλες ορχήστρες; Προφανώς μειώνονται τα μεγέθη των συμφωνικών ορχηστρών και μετατρέπονται σε ορχήστρες δωματίου ή σε ορχήστρες μόνο εκχόρδων/μόνο πνευστών, τουλάχιστον προς το παρόν. Αυτή τη στιγμή οι φροντιστές μετρούν τις αποστάσεις στις αίθουσες που χρησιμοποιούμε για να δούμε πόσοι μουσικοί μπορούν να χωρέσουν πάνω στη σκηνή με ασφάλεια. Από απόψεως ρεπερτορίου νο-

μιζώ ότι η συγκυρία μας δίνει την ευκαιρία να εντρυφήσουμε σε ένα προκλητικό και κλασικό ρεπερτόριο που συνήθως δεν εξαντλείται από τις μεγάλες συμφωνικές ορχήστρες, όπως για παράδειγμα οι συμφωνίες του Χάιντν και του Μόσαρτ. Με μικρή ορχήστρα μπορούν να παιχθούν και έργα των

«Ευκαιρία να γραφτούν και νέα έργα σύγχρονων Ελλήνων συνθετών που θα αφήσουν και το αποτύπωμα των καιρών».

Μέντελσον, Σούμαν, Μπράμς, ενώ υπάρχει πληθώρα έργων και συμφωνιών δωματίου από τους μεγάλους συνθέτες του 20ού αιώνα όπως των Στραβίνσκι, Σένπεργκ, Σκαλκώτα. Είναι επίσης μια ευκαιρία να γραφτούν και νέα έργα σύγχρονων Ελλήνων συνθετών που θα αφήσουν και το αποτύπωμα των καιρών.

Βέβαια, υπάρχει και ένας μεγάλος αριθμός συμφωνικών έργων που θα τα στερήσουμε, κάτι που ισχύει φυσικά και για το ρεπερτόριο της όπερας. Τα μέτρα ασφαλείας για τους τραγουδιστές πάνω στη σκηνή θα είναι πιθανώς αυστηρότερα από αυτά των πνευστών οργάνων. Ελπίζω να ζούμε μόνο μια παρένθεση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΗΓΟΣ
Διευθυντής μπαλέτου ΕΛΣ

Η μοναξιά μέσα στο πλήθος

Ο χορός με τη σκιά μου. Εγώ και η σκιά μου. Η σκιά μου ο μόνος φίλος σε μια νέα εποχή που ανατέλλει και ελπίζω να δώσει σύντομα. Να δώσει για να δώσει τη θέση της στην κανονικότητα, στην αγκαλιά, στο φίλι, στη σωματική επαφή, στα γέλια και στα δάκρυα, στην ανταλλαγή πράξεων «σπουδαίων και τελείων».

Ένα έργο –όνειρο ζωής– που παραδόθηκε λίγο πριν από την κρίση της πανδημίας, έρχεται και ξαναέρχεται στο μυαλό μου. Η περίοδος αυτή της αναγκαστικής ενδοσκοπίσης, της αναδρομής στο παρελθόν, έφερε ένα νέο ζήτημα στην επιφάνεια: πώς θα ήταν αν δεν μπορούσαμε πλέον να ομαδοποιήσουμε ιδανικά τις σκέψεις μας.

Η σκιά μου και εγώ στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα του Μάνου Χατζιδάκι ή πώς θα ήταν η χορογραφία μου στην εποχή της πανδημίας. Στον Βορρά (κύκλος του CNS) κυριαρχούσαν η μοναξιά και η ψυχρότητα, οι άνθρωποι αγγίζονταν ελάχιστα. Με μικρές τροποποιήσεις η χορογραφία θα κολούσε κανονικά. Γάντια και μάσκα θα χρειάζονταν μόνο για τα ελάχιστα αγγίγματα του έργου. Στο φουτουριστικό γίγλεκο-σσοίβιο που φορούσαν οι χορευτές θα έμπαιναν τα ανάλογα εξαρτήματα και η χορογραφία θα συνεχιζόταν. Στον Νότο (καπετάν Μιχα-

λιν) όμως τα πράγματα θα κυλούσαν πιο δύσκολα. Τα ντουέτα θα έπρεπε να ξαναχορογραφηθούν μέσα από απόσταση και τα ομαδικά να απλωθούν στον χώρο ώστε να τηρούνται τα κατάλληλα μέτρα.

Στην Ανατολή –με δεδομένο ότι μιλάμε για τον Καραγκιόζ–

«Η σκιά μου, ο μόνος φίλος σε μια νέα εποχή που ανατέλλει και ελπίζω να δώσει σύντομα. Να δώσει για να δώσει τη θέση της στην κανονικότητα».

οι χορευτές θα φορούσαν μάσκα και έτσι θα μπορούσε να γίνει κανονικά η χορογραφία στην αυθεντική της εκδοχή.

Η Δύση (χαϊμέλο της Τζοκόντας) θα με δυσκόλευε πιο πολύ από όλα, καθώς η χορογραφία βασιζόταν στη σωματοποίηση των αναγκών του έρωτα. Αναγκαστικά εδώ θα υπήρχαν σημεία που θα έπρεπε να διαμορφωθούν αλλιώς και όλο το έργο θα άλλαζε μορφή, θα μιλούσε για τη μοναξιά μέσα στο πλήθος και όχι για την ανάληψη του άλλου μέσα σε αυτό.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΑΡΑΛΟΥ
Καλλιπενικός διευθυντής θεάτρου «Πορεία»

Θέατρο από σκληρό μέταλλο

Είναι νομίζω κοινή εμπειρία για τους περισσότερους δημιουργούς του θεάτρου (και σε αυτούς συμπεριλαμβάνω και τους ηθοποιούς), ότι οποιεσδήποτε ιδέες που αφορούν μια σκηνική δράση, μια εικόνα, επανηθεύονται ή όχι, μόνο στην πράξη. Είναι τόσες οι φορές που φαντάστικα μια τέτοια εικόνα θεατρική, όταν όμως επικειρήσα να την εφαρμόσω στην πρόβα, παρέμεινε μια εγκεφαλικά στήληνη, χωρίς καμία οργανική ένταξη σε αυτό που πραγματικά συνέβαινε.

Άλλες φορές η ιδέα βρήκε δίοδο, αλλά μετασχηματίστηκε σε κάτι άλλο στην πορεία των δοκιμών, έγινε γόνιμο έδαφος για μια αναζήτηση. Κάποιες λίγες φορές, η ιδέα χρησιμοποιήθηκε ατόφια, αλλά αυτές στατιστικά ήταν τόσο λίγες, που θα έλεγα ότι ήταν μια ελάχιστη μεσοπεία που επιβεβαιώνει τον κανόνα: το σκηνικό αποτέλεσμα είναι προϊόν περίπλοκων ψυχοσωματικών ενορμύσεων, νοητικών διεργασιών και ωσμώσεων, κι όχι η εφαρμογή μιας δεδομένης σύλληψης. Είναι αρκετές, ωστόσο, οι φορές που ένας περιορισμός (στην κίνηση, στο πλαίσιο, στα βλήματα) έχει λειτουργήσει με πολύ δημιουργικό τρόπο. Η έννοια της απαγόρευσης, παρότι ασύμβατη με την «ελευθερία» που οι άνθρωποι του θεάτρου υπηρετούν, δεν αποκλείεται καθόλου να μπορεί να λειτουργήσει ως ισχυρό κίνητρο για διερεύνηση άλλων τρόπων ή μορφών έκφρασης, ακριβώς

όπως και στο σεξ μπορεί να λειτουργήσει αφροδιαιακά ένας τέτοιος είδος περιορισμός.

Η επιθυμία μιας αγκαλιάς που μένει στη μέση μπορεί να είναι πιο ισχυρή από το ίδιο το αγκάλιασμα, όπως η επιθυμία της βίας είναι πιο ισχυρή από την έκφρασή της. Η σκηνική απόσταση μπορεί να γεν-

«Η επιθυμία μιας αγκαλιάς που μένει στη μέση μπορεί να είναι πιο ισχυρή από το ίδιο το αγκάλιασμα».

νήσει νέες χειρονομίες, νέους κώδικες. Φυσικά, το πρόβλημα προκύπτει όταν ο περιορισμός αποτελεί πρόθεση για τη σκηνική δράση, όμως αυτό μένει να φανεί στην πραγματικότητα του, το ερχόμενο διάστημα που όλοι μας ίσως κληθούμε να τον εφαρμόσουμε. Είναι σαφές ότι αν το διάστημα των μέτρων σωματικής αποστασιοποίησης είναι μακρό, οι δημιουργοί θα στραφούν σε ανάλογη δραματολογία.

Το σίγουρο είναι ότι οι θεατρικοί οργανισμοί, όπως και οι ίδιοι οι καλλιτέχνες, θα χρειαστούν πολύ κουράγιο, εφευρετικότητα και επιμονή, ώστε να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις των καιρών. Πάντοτε, όμως, το θέατρο ήταν καμωμένο από πολύ σκληρό μέταλλο, ή μήπως όχι;